

JOHDANTO

Sukupuolten tasa-arvo on tänä vuonna puhuttanut AYY:ssa laajasti ja monipuolisesti. Keskustelu alkoi huhtikuussa blogikirjoituksesta (<http://aarikanlotta.fi/miten-otaniemi-teki-ihmisesta-feministin/>), jossa käsiteltiin naisten tasa-arvoa Otaniemessä.

Kevään viimeisessä edustajiston kokouksessa AYY:n hallitus tehtäväkseen selvittää miten tasa-arvo toteutuu AYY:ssä ja sen piirissä toimivissa yhdistyksissä. Ponsi kokonaisuudessaan oli seuraavanlainen:

Tämän ponnin hyväksyessään edustajisto velvoittaa hallituksen tuomaan edustajiston tietoon selvityksen siitä, millä tavoin...

- AYY taloudellisesti tukee yhdistyksiä, joilla on syrjiviä rakenteita (esim. tilojen vuokraaminen, toiminta-avustukset)
- AYY:n oma säännöstö huomioi kaikkien tasa-arvoisen kohtelun
- AYY:n keskustuimisto ja hallitus tuo omassa toiminnassaan esille syrjivien kerhojen toimintaa (esittelee kellaritiloja vieraille jne)

Tämän selvityksen tarkoituksena on tuoda tietoa toisaalta niistä AYY:nkin tukemista rakenteista, jotka mahdollistavat syrjinnän - toisaalta mahdollisista keinoista, joilla AYY voisi osoittaa, ettei se hyväksy syrjintää Aalto-yhteisössä.

Selvityksen tietojen pohjalta edustajisto voi käydä syksyllä keskustelun mahdollisista toimenpiteistä syrjivien rakenteiden tukemisen purkamiseksi."

TAUSTOITUSTA

Naisten oikeudet ja tasa-arvo Suomessa

Suomi on YK:n naisten oikeuksien sopimuksen (http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1986/19860068/19860068_2) ja Pekingin toimintaohjelman (<http://formin.finland.fi/public/download.aspx?ID=13656&GUID={2DA22713-FA7A-432A-B5D3-3994EEB18944}>) veloitteiden mukaisesti sitoutunut edistämään naisten asemaa ja tosiasiallisen tasa-arvon toteutumista. Suomea velvoittavat myös Euroopan unionin tasa-arvoperiaatteet.

Suomen hallitusmuoto uudistettiin vuonna 1995 ja naisten ja miesten välinen tasa-arvo nostettiin perusoikeuksien joukkoon. Laki sisältää myös syrjinnän kiellon. Vuoden 2003 hallitusohjelman keskeisimpiä tavoitteita oli tasa-arvoperiaatteen valtavirtaistaminen. Se tarkoittaa, että sukupuolinäkökulman huomioiminen tulee olla kaiken päätöksenteon lähtökohta.

Lähde: Friidu, tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet 2004

Mitä syrjintä tarkoittaa?

Syrjintä tarkoittaa ihmisten eriarvoista kohtelua tai erilaiseen asemaan asettamista ilman hyväksyttävää perustetta. Syrjintää on myös uhkaavan, vihamielisen, halventavan tai nöyryyttävän ilmapiirin luominen sekä käsky tai ohje syrjiä.

Syrjintää tapahtuu muun muassa iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, uskonnon, kielen ja sukupuolen perusteella. Jos syrjintää tapahtuu useammalla kuin yhdellä perusteella, on kyse moniperustaisesta syrjinnästä.

Syrjinnän kieltö Suomessa

Suomessa syrjinnän kieltö on kirjattu muun muassa perustuslakiin, rikoslakiin, tasa-arvolakiin sekä vuonna 2004 voimaan tulleeseen yhdenvertaisuuslakiin. Yhdenvertaisuuslain 6§ mukaan:

Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Syrjinnän vastainen lainsäädäntö ei kuitenkaan ole vielä valmis: säännöksissä on aukkoja ja puutteita, joiden vuoksi kaikilla syrjintäperusteilla ei esimerkiksi ole vertailukelpoisissa tilanteissa yhtäläistä oikeudellista suojaa. Lainsäädännöllinen lähestymistapa on kuitenkin yksinkertaisin keino tarkastella syrjintää yhteiskunnallisena ilmiönä.

Lähde: Syrjintä Suomessa 2008 (Aaltonen, Joronen ja Villa)

Sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä säädetään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986).

Yhdenvertaisuuslaki 3§, Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tasa-arvolain soveltaminen yhdistyksiin

Tasa-arvolain tarkoituksena on sen 1 §:n mukaan estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Lain 7 §:n mukaan syrjintä välittömästi tai välillisesti sukupuolen perusteella on kielletty. Syrjinnällä sukupuolen perusteella tarkoitetaan tasa-arvolaisissa naisten tai miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella. Eri asemaan asettamisella puolestaan tarkoitetaan lähinnä erilaisten etujen tai oikeuksien myöntämistä taikka tiettyjen velvollisuuksien, rajoitusten tai rasitteiden asettamista selkeästi vain miehille tai naisille. Kiellettyä syrjintää on myös toimenpide tai menettely, jonka vaikutuksesta naiset ja miehet tosiasiallisesti joutuvat eri asemaan, vaikka toimenpide tai menettely näyttäisikin tasapuoliselta.

Tasa-arvolain 7 §:n yleinen syrjinnän kieltö on tarkoitettu erikseen säädettyin poikkeuksin koskemaan kaikkia yhteiskuntaelämän aloja ja kaikkia tilanteita, joissa sukupuoleen perustuvaa eriarvoisuutta voi esiintyä. Tasa-arvolaisissa kielletyllä tavalla syrjivä toimenpide voi kohdistua yksittäiseen mieheen tai naiseen, mutta myös ennalta määrittämättömään mies- tai naisjoukkoon.

Tasa-arvolain tarkoituksena ei ole estää kaikkea naisten ja miesten erilaista kohtelua, vaan ainoastaan toiseen sukupuoleen kohdistettu selkeästi epäoikeudenmukainen erilainen kohtelu sukupuolen perusteella.

Tasa-arvolain 9 §:n 3 momentin mukaan sukupuoleen perustuvana syrjintänä ei ole pidettävä vain joko naisten tai miesten hyväksymistä muun yhdistyksen kuin varsinaisen työmarkkinajärjestön jäseniksi, jos tämä perustuu yhdistyksen säännöissä olevaan nimenomaiseen määräykseen. Jos yhdistys on muu ammatillista edunvalvontaa harjoittava järjestö, edellytetään lisäksi, että järjestö pyrkii tämän lain tarkoituksen toteuttamiseen.

Yhdistymisvapautta sinänsä suojellaan vahvasti erinäisin säännöksin. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 11 artiklan mukaan jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen, mikä käsittää myös oikeuden perustaa yhdistyksiä. Näiden oikeuksien käyttämiselle ei saa asettaa muita kuin sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

Perustuslain 13 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapauteen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. Samoin on turvattu ammatillinen yhdistymisvapaus ja vapaus järjestäytyä muiden etujen valvomiseksi. Yhdistymisvapaus ei kuitenkaan anna yksilölle oikeutta päästä jäseneksi mihin tahansa yhdistykseen. Yhdistymisvapauden perustana on yhdistysten sisäinen itsemääräämisoikeus ja toimintavapaus, yhdistysautonomia. Itsemääräämisoikeutensa perusteella yhdistyksellä on oikeus periaatteessa vapaasti järjestää organisaationsa ja muut sisäiset asiansa. Siten yhdistykset voivat hyväksyä haluamansa säännöt ja valita niiden mukaan jäsenensä. (HE 309/1993 vp)

Yhdistyslaissa (503/1989) annetaan tarkempia säännöksiä yhdistymisvapauden toteuttamisesta. Lain 1 luvun 1 §:ssä todetaan, että yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen. Yhdistyksen toimintamuodotkaan eivät näin ollen saa olla hyvien tapojen vastaisia (Toiviainen: Yhdenvertaisuus yhdistyksissä 1982).

Yhteenvedona tasa-arvolain osalta voidaan todeta, että yhdistyksen säännöissä tulee olla asiasta erityinen määräys, jos yhdistys haluaa estää joko naisten tai miesten pääsyn yhdistyksen jäseneksi.

Lähde: Tasa-arvovaltuutetun toimisto

SELVITYKSEN RAJAUS JA KYSELY

AYY:n hallitus totesi, että kaikkien syrjivien rakenteiden selvittäminen vaatisi huomattavasti laajempaa selvitystyötä kuin tällä hetkellä oli resursseja. Tästä syystä hallitus päätti rajata tämän kertaisen selvityksen ainoastaan sukupuoleen perustuvaan syrjintään, jonka oletettiin olevan tärkein kysymys pontta tehdessä. Tämän rajauksen puitteissa selvitys rajattiin koskemaan AYY:n piirissä toimivia 2. luettelon yhdistyksiä, joilla on AYY:ltä kerho- tai varastotila vuokrattuna. Tähän rajaukseen päädyttiin siitä syystä, että 1. luettelon yhdistyksissä sukupuolten välisen tasa-arvon tulisi toteutua yhdistysohjesäännön vaatimusten mukaisesti. AYY:n tuki muille kuin tilan vuokranneille 2. luettelon yhdistyksille on lähinnä neuvonta ja tukipalvelut. AYY:n hallitus kuitenkin katsoo, että laajemman selvityksen tekeminen olisi erittäin suotavaa ja ehdottaakin vuoden 2016 toimintasuunnitelmaan laajempaa yhdenvertaisuusselvityksen tekemistä.

Sukupuoleen kohdistuvia syrjiviä rakenteita päätettiin selvittää lyhyellä yksinkertaisella kyselyllä, joka sisälsi seuraavat kysymykset:

- Voiko yhdistyksenne sääntöjen mukaan minkä tahansa sukupuolen edustaja
  - a) liittyä yhdistyksen jäseneksi
  - b) osallistua yhdistyksen toimintaan
- Missä suhteessa yhdistyksessänne toimii jäsenenä naisia ja miehiä?
- Yhdistyksellänne on vuokrattuna kerhotila AYY:lta. Miten tilassa ja sen hallinnassa toteutuu sukupuolten välinen tasa-arvo?
- Onko kaikilla toimijoillanne tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua yhdistyksenne toimintaan? Jos näette tässä kehittämisen varaa, miten aiotte varmistua siitä, että yhdenvertaisuus toteutuu yhdistyksessänne jatkossa paremmin?

Kysely lähetettiin 11:lle yhdistykselle, joista 9 vastasi kyselyn kaikkiin kysymyksiin ja 2 joiltakin osin. Alla yhdistykset joille kysely lähetettiin ja koontia vastauksista:

Yhdistys	Tilat
Jämerän naiset	Varasto 4 m2
Jämerän toiminnan kilta	Kerhotila 76,5 m2
Kokoomusteekkarit	Kerhotila 10,3 m2
Kulttuurijaosto KUJ	Kerhotila 38 m2
Nordiska Ekonomie Studerandes Union-KY	Varasto 4 m2, kerhotila 28 m2
Ota-Karjut	Varasto 4 m2
Retuperän WBK	Kerhotila 34 m2, varasto 16 m2, varasto 7 m2
Suomen ÄPY-lehtien liitto	Kerhotila 52 m2, varastot 6 m2, 16,5 m2, 20 m2, 1 m2
Teekkarikulttuurin Tuki	Kerhotila 68 m2, varasto 15 m2, varasto 2 m2
Vapaateekkarit	Kerhotila 37 m2
W-klubi	Kerhotila 22,5 m2

Voiko yhdistyksenne sääntöjen mukaan minkä tahansa sukupuolen edustaja

Yhdellä yhdistyksellä rajoitettiin sääntöjen puitteissa miesten osallistuminen pois toiminnasta. Muilla yhdistyksillä säännöt eivät rajanneet jäseneksi liittymistä tai toimintaan osallistumista sukupuolen perusteella.

Missä suhteessa yhdistyksessänne toimii jäsenenä naisia ja miehiä?

Tähän kysymykseen ei saatu kaikilta yhdistyksiltä vastausta (Vapaateekkarit ja Teekkarikulttuurin Tuki). Niiden osalta joista se saatiin, tuli tulokseksi:

	0 % Naisia	0 - 10 % Naisia	10 - 25 % Naisia	25 - 40 % Naisia	Tasapuolisesti	25 - 40 % Miehiä	10 - 25 % Miehiä	0 - 10 % Miehiä	0 % Miehiä		Yhteensä
Ainoastaan miehiä	1	3	1	2	1	0	0	1	0	Ainoastaan naisia	9

Yhdistyksellänne on vuokrattuna kerhotila AYY:lta. Miten tilassa ja sen hallinnassa toteutuu sukupuolten välinen tasa-arvo?

Kerhot korostivat, että tilan käytössä ei ole merkitystä sukupuolella ja että tilassa tapahtuva toiminta on jäsenistölleen tasapuolista sukupuoleen katsomatta.

Onko kaikilla toimijoillanne tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua yhdistyksenne toimintaan? Jos näette tässä kehittämisen varaa, miten aiotte varmistua siitä, että yhdenvertaisuus toteutuu yhdistyksessänne jatkossa paremmin?

Tämän kysymyksen osalta ei saatu vastausta kaikilta kyselyyn vastanneilta (Vapaateekkarit ja Teekkarikulttuurin Tuki). Niiden osalta joilta vastaus saatiin, oli suurimmalla osalla vastauksien mukaan toiminnan tasa-arvo hyvällä mallilla. Osalla vastauksissa todettiin kuitenkin, että yhdenvertaisen toiminnan eteen on edelleen tehtävä työtä, jotta jatkossa se voisi yhdistyksessä toteutua paremmin. Tätä työtä näissä oli myös tarkoitus jatkaa.

YHTEENVETO JA VASTAUS PONTEEN

AYY:n piirissä näyttäisi toimivan joitain yhdistyksiä joiden toiminta on vahvasti sukupuolittunutta. Toimintaa ei suurimmilta osin rajoiteta yhdistysten säännöissä, joten esteitä toiminnan muuttamiselle ei niiltä osin ole. Yhdistysten tulisi myös noudattaa sääntöjään ja pyrkiä toiminnassaan huomioimaan yhdenvertainen

kohtelu myös jäsenotossaan. Kyselyn tulokset ja vastaukset eivät kuitenkaan suoraviivaisesti kerro, millä tavoin syrjintää mahdollisesti tapahtuu. Selvitystyötä hankaloitti myös se, että kaikki yhdistykset eivät vastanneet kyselyyn.

AYY:n tuki näille yhdistyksille rajoittuu tilojen vuokraamiseen. Kerhotiloja vuokrataan 3€/m² ja varastotiloja 1,75€/m² hintaan ja sen tulisi kattaa tiloista aiheutuvat kulut AYY:lle.

AYY:n vieraana käy erilaisia tahoja, jotka pääsääntöisesti koostuvat muiden paikkakuntien ylioppilaskuntatoimijoista. Näille vieraille näytetään monesti eri kerhojemme tiloja, joista osa on myös kyselyyn vastanneita yhdistyksiä. Useiden yhdistysten, joiden tiloissa vierailaan, toiminta on näkyvää Aalto-yhteisössä. Osa kyselyyn osallistuneista yhdistyksistä tekee myös yhteistyötä AYY:n tapahtumatoiminnan kanssa.

AYY:n hallitus on pyytänyt edustajiston puheenjohtajaa tulkitsemaan miten ylioppilaskuntamme säännöt huomioivat tasa-arvoisen kohtelun. Edustajiston puheenjohtaja on tulkinnut asiaa seuraavasti:

Hallinto- ja talousohjesäännön 3 §:ssä Hyvän hallinnon periaatteet määritellään yhdeksi ylioppilaskunnan noudattamaksi hyvän hallinnon periaatteeksi: *yhdenvertaisuusperiaate*

Tämä on ainoa kohta säännöissä, jossa suoraan viitataan jäsenten tasa-arvoiseen kohteluun. Ponnessa tuodaan yleisesti esille ylioppilaskunnan piirissä toimivat yhdistykset, joten tarkastellaan myös Yhdistysohjesääntöä laajemmin.

Yhdistysohjesäännön 1 §:n Yleistä mukaan

AYY:n yhdistysrekisteriin voidaan hyväksyä yhdistys, jonka tarkoitus ja toimintatavat ovat lain ja hyvien tapojen mukaisia, ja joka yhdistää AYY:n opiskelijoita.

Tämän perusteella ainoat perusteet evätä yhdistyksen hakemus ylioppilaskunnan yhdistysrekisteriin ovat tarkoituksen tai toiminnan lain tai hyvien tapojen vastaisuus tai se että se ei linkity ylioppilaskuntaan yhdistämällä ylioppilaskunnan opiskelijoita.

Ohjesäännön 8 §:n mukaan:

8 § Ensimmäisen luettelon yhdistyksen velvoitteet

Ensimmäiseen luetteloon voidaan hyväksyä yhdistys, jonka äänivaltaisista jäsenistä vähintään 60 prosenttia, kuitenkin vähintään seitsemän on AYY:n jäseniä. Yhdistyksen säännöissä ei saa rajoittaa ylioppilaskunnan jäsenten mahdollisuutta liittyä yhdistyksen äänivaltaisiksi jäseniksi. Tätä kappaletta ei sovelleta kuoroihin ja orkestereihin. Edustajiston päätöksellä tästä kappaleesta voidaan poiketa myös muiden yhdistysten kohdalla.

Eli ensimmäisen luettelon yhdistykset eivät saa rajoittaa ylioppilaskunnan jäsenten liittymistä jäsenikseen, poislukien kuorot, orkesterit sekä edustajiston tekemät poikkeukset.

Ohjesäännön 10 §:n mukaan:

10 § Toisen luettelon yhdistyksen velvoitteet

Yhdistys voidaan hyväksyä toiseen luetteloon, mikäli sen toiminta on opiskelijatoimintaa ja siinä toimii ylioppilaskunnan jäseniä.

Yhdistysilmoituksessa on käytävä ilmi, että yhdistyksessä toimii edelleen ylioppilaskunnan jäseniä.

Eli toiseen luetteloon määritelmä käytännössä sama kuin ohjesäännön 1 §:n rajausta, ainoastaan tarkemmin auki kirjoitettuna kohdasta "yhdistää AYY:n opiskelijoita." Näin ollen ylioppilaskunnan sääntöjen mukaan

jokainen yhdistys, joka tarkoituksensa ja toimintatapojensa puolesta on lain ja hyvien tapojen mukainen sekä yhdistää AYY:n opiskelijoita opiskelijatoiminnalla ja siinä toimii ylioppilaskunnan jäseniä on hyväksyttävä ylioppilaskunnan toiseen luetteloon.

TERMISTÖÄ

Kiintiöt

Kiintiöt ovat tapa varmistaa, että tasapuolisen edustuksen periaate toteutuu. Tasa-arvolaisissa on säädetty, että valtionhallinnon sekä kunnallisissa toimielimissä tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Lasikattoilmiö

Lasikatto on vertauskuva sellaiselle näkymättömälle esteelle, joka saattaa estää tai katkaista naisen uralla etenemisen. Lasikatto ilmenee työpaikalla pienempänä palkkana kuin vastaavassa asemassa olevilla miehillä, vähemmän vastuullisina tehtävinä ja rutiinitöinä. Lasiovet ja lasiseinät estävät naisten liikkumisen ja etenemisen vastaavasti työelämän horisontaalisella tasolla.

Naisten ja miesten välinen tasa-arvo

Naisia ja miehiä arvostetaan yhtäläisesti ja kohdellaan yhdenvertaisesti arjen erilaisissa tilanteissa. Heillä on samat edut, oikeudet ja velvollisuudet esimerkiksi työelämässä ja oppilaitoksissa.

Sukupuoleen perustuva syrjintä

Naisten ja miesten asettaminen sukupuolen vuoksi eri asemaan. Syrjintää on myös eri asemaan asettaminen raskaudesta, synnytyksestä, vanhemmuudesta, perheenhuoltovelvollisuudesta tai muusta sukupuoleen liittyvästä syystä. Sukupuoleen perustuvaksi syrjinnäksi luetaan myös sukupuolinen häirintä tai ahdistelu.

Sukupuoleen perustuva syrjintä on lailla kiellettyä esimerkiksi työhönotossa, koulutuksessa, palkka- tai muissa työehdoissa, työn johtamisessa ja järjestämisessä sekä työoloissa.

Segregaatio, sukupuolten välinen työnjako

Suomalaiset työmarkkinat ovat vahvasti jakautuneet eli segregoituneet nais- ja miesvaltaisiin töihin. Vain 18 prosenttia kaikista palkansaajista on tehtävissä, joita tekevät tasapuolisesti sekä naiset että miehet. Segregaatio ilmenee eri alojen välillä sekä tehtävien jakautumisena työpaikkojen sisällä sukupuolen mukaan.

Sukupuolinen häirintä ja ahdistelu

Fyysistä, sanallista tai kirjallista ei-toivottua ja yksipuolista seksuaalisuhteista lähestymistä. Siihen liittyy avointa tai piilevää painostusta ja se luo ahdistavan ilmapiirin. Sukupuolinen häirintä ja ahdistelu loukkaavat yksilön oikeutta henkilökohtaiseen vapauteen ja itsemääräämiseen.

Sukupuoliroolit

Sukupuolistereotyyppien konkreettisia ilmentymiä. Ne vaikuttavat mm. naisten ja miesten ammatilliseen eriytymiseen (naisten ja miesten alat ja ammatit), miesten yllidustukseen johtopaikoilla, kotitöiden kasautumiseen naisille sekä siihen, että miehet eivät juurikaan käytä pitkiä poliittisia vapaita, vaikka heillä on siihen lakisääteinen oikeus.

Sukupuolistereotypia

Uskomuksia ja odotuksia siitä, minkälaisia miehet ja naiset "yleensä" ovat sekä siitä, miten naisten ja miesten tulee käyttäytyä. Sukupuolistereotypiat ovat yksinkertaistavaa, kaavamaista ja vanhakantaista ajattelua, joka on usein iskostunut syvälle kulttuurin rakenteisiin.

Sukupuolivaikutus eli suvaus

Elämänilmiöiden (ml. poliittisten toimenpiteiden) seuraamukset sukupuolitietoisesta näkökulmasta. Sukupuolivaikutusten arviointi tekee suvaukset näkyviksi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten poliittiset ehdotukset ja niiden oletetut vaikutukset kohdistuvat naisten ja miesten asemaan, voimavaroihin ja intresseihin. Arvionnin perusteella tehdään usein korjaavia ehdotuksia, jotta syrjinnän vaikutukset poistuisivat tai jäisivät mahdollisimman vähäisiksi.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Periaate, jonka mukaan kaikki ihmiset ovat vapaita kehittämään henkilökohtaisia kykyjään ja tekemään valintoja ilman tiukkojen sukupuoliroolien asettamia rajoituksia. Se sisältää myös ajatuksen, että naisten ja miesten erilaiset käyttäytymistavat, pyrkimykset ja tarpeet ovat yhtä arvostettuja ja samassa asemassa.

Tasapuolisen edustuksen periaate

Naiset ja miehet voivat tasaveroisesti osallistua yhteiskunnalliseen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Periaatteen toteutuminen turvataan usein kiintiöillä.

Valtavirtaistaminen

Jonkin asian sisällyttämistä läpäisyperiaatteena kaikkeen arkipäivän toimintaan. Sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistaminen tarkoittaa sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisyrittämisen huomioimista kaikissa toimissa ja päätöksenteon kaikilla tasoilla. Se merkitsee siten politiikkaprosessien uudelleen organisoimista, kehittämistä ja arvioimista.

Lähde: Yhteiseen ymmärrykseen tasa-arvosta, Opetushallitus, 2008